

Modře označené štítky znamenají,
že není zaplacené předplatné!
Předplatné na jeden rok je
38,10+ 1,90 (GST) = 40 kan. dolarů
Cena 1.62 + 0.08 (GST) = 1.70 dolaru.

Agreement # 40005374/ Registration # 09089

Datum, dokdy jsou
noviny předplaceny,
je v pravém horním
rohu štítku!

J Time
Committed
Á délai
convenu

Telefon: 416/530-4222
Fax: 416/530-0069
E-mail: abe@zpravy.ca
abe@satellite1-416.com

ČESKOSLOVENSKÝ ČTRNÁCTIDENÍK - CZECHOSLOVAK BI-WEEKLY

No. 21.

(446.)

Vol. 19.

satellite 1-416

Thursday,

November 19,

2009

Published by ABE, P. O. Box 176, Station „E“, Toronto, Ontario, Canada M6H 4E2

www.satellite1-416.com nebo www.zpravy.org nebo www.zpravy.ca

Po dvaceti letech

„Revoluce nevznikají v okamžiku, kdy je útlak nejsilnější, ale v okamžiku, kdy útlak povolí,“ slyšel jsem někdy na přelomu roku 1968 a 1969 na zimních kurzech evangelické mládeže v Herlíkovicích. Přestože to v tu dobu vypadalo jako že už jsme se vypořádali s normalizací, že nejhorší je za námi a že přeče jen něco zůstane z Pražského jara roku 1968, kleště se stále víc svíraly. Rozhlas ještě odvysílal velmi odvážného Silvestra. Místo Literární listů, které nahradily Literární noviny, teď vycházely pouze Listy. Svobodná Evropa se rušila, ale spíše jen symbolicky. Do zahraničí se stále mohlo cestovat. Pravda, měl jsem na krku první politický proces za demonstraci 7. listopadu 1968, ale byl jsem snad jediný. Jakýsi nadstrážmistr Zámečník mne obvinil z verbálního napadení příslušníků VB, měl jsem jim říkat, že jsou gestapáci, ale u soudu to prohrál.

Nikdo z nás netušil, jak daleko tato plíživá normalizace půjde. Sinusovka, která do srpna 1968 směřovala pomalu nahoru k větší svobodě, začala stále s větší strmostí směřovat dolů. Těžko říci, kdy dosáhla nejnižšího bodu, ale pravděpodobně to bylo někdy, kolem roku 1977, kdy vznikla Charta 77, či kolem roku 1979, kdy byli zavřeni představitelé VONSu.

Pak jakoby nějakou dobu zůstala na bodě mrazu a pomalu se začaly objevovat jako první květiny na jaře ostrůvky svobody. Tamhle někde někdo mohl vyjet do zahraničí. Občas se i nějaké dítě disidenta dostalo na školu. Při benzínové krizi se najednou mohlo jet přes zakázanou Jugoslávii. V rozhlasu se opět začaly hrát některé západní skupiny. Divadla malých forem obcházela zákazy. Ale pořád věznil disidenti. Ve vězení zemřel Pavel Wonka. Svobodná Evropa a Deutsche Welle (proč právě ta, to je mi dodnes záhadou) byly stále rušeny, ale Hlas Ameriky zněl o deváté večer z každé domácnosti.

Marně jsem se snažil ve Svobodné Evropě vysvětlit, aby zkusili i večer vysílat na kratších vlnových délkách v 13, 16 a 19 metrech. Odpověď byla vždy stejná: „V tu dobu není nejvhodnější přenos na těchto frekvencích.“ Nikdo z těch byrokratů nechápal, že v tu dobu nebyl ani dobrý přenos rušícího signálu. Vzpomínám si, jak jsem byl ještě v Praze vzteky bez sebe, když konečně byla Svobodná Evropa dobře slyšet a jak se od mikrofonu ozvalo: „Z technických důvodů končíme přenos v pásmu 13 metrů, pokud chcete náš program nadále poslouchat, přelaďte si přijímač do pásma 16, 19, 25, 31, 41 a 49 metrů.“ Když jsem tak učinil, nebylo v hluku rušičky

TOMÁŠ BAŤA NA DEMONSTRACI V NORTH YORKU 3. PROSINCE 1989

slyšet naprosto nic. Po chvíli se ozývala jednotlivá slova, pak věty. Pak již to bylo docela srozumitelné, dokonce dobře slyšitelné a opět známá věta: „...Z technických důvodů...“ Tak se to den co den opakovalo. V okamžiku, kdy byla Svobodná Evropa konečně slyšet, přestala vysílat.

Karel Kryl mi jednou vyprávěl, že si stěžoval na to, že byla odvysílána nějaká nepřesná informace. Tehdejší jeho nadřízený mu podal následující vysvětlení: „Prečo sa pán Kryl takto rozčulujete, veď to tam stejnake nikdo nemôže počuť.“

Jenže někdy v polovině roku 1988 přestalo nejprve rušení rozhlasové stanice Svoboda, která vysílala do Sovětského svazu a pak již i Svobodné Evropy do Československa.

A jak na to zareagovali technici ve Svobodné Evropě? Přesunuli vysílání do zahlacených vyšších pásem 41 a 49 metrů, takže opět posluchači nemohli téměř nic slyšet. Jeden můj známý mi po listopadu řekl: „Po celou dobu jsem Svobodnou Evropu poslouchal, ale v listopadu 89 jsem se jí marně pokoušel chytit.“

Jeho slova mohu potvrdit i z Toronto. Přestože jsem pravidelně přejímal zprávy ze Svobodné Evropy, v době kolem listopadu 1989 nebyla Svobodná Evropa zachytitelná. Když jsem jim volal, že nejsou slyšet, dostalo se mi logické odpovědi:

NÁMĚSTÍ V NORTH YORKU BYLO ZAPLNĚNÉ DO POSLEDNÍHO MÍSTEČKA

„My zde nejsme pro Severní Ameriku, ale pro lidi v Československu.“ Na můj argument, že ani tam nejsou pořádně slyšet, místo odpovědi následovala protiotázka, jak to můžu v Torontu vědět.

O tom, že tlak povoluje svědčil ne jeden lakmusový papírek. Stále víc a více nezávislých publikací (i když opět byl František Stárek odsouzen k tvrdému trestu dvou a půl roku vězení a k tomu dvouletý ochranný dohled). Svobodná Evropa však již v létě roku 1989 s oblibou vysílala Jakešův projev, kde pláče, že je jak kůl v plotě. Zatímco Chartu 77 podepsalo za dvanáct let asi jen dva tisíce lidí, pod manifest Několik vět se podepsalo během pár měsíců 30 000 občanů. Na Západě se najednou objevovali disidenti. Signály přicházely nejen od Gorbačova, ale i z Polska, kde byly první svobodné volby, v nichž se stal premiérem Tadeusz Mazowiecki; z Maďarska, kde přestříhli dráty do Rakouska, z východního Německa, odkud lidi utíkali na západoněmecké velvyslanectví do Prahy, následoval vlak svobody a pád Berlínské zdi.

POKRAČOVÁNÍ NA STR. 6

ČEŠI A SLOVÁCI SPATŘILI NADĚJI